

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Eli tööstuspoliitika toiduaine- ja joogisektoris”

(2015/C 332/04)

Raportöör: Ludvík JÍROVEC

Kaasraportöör: Edwin CALLEJA

10. juulil 2014. aastal otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse teemal:

„Toiduaine- ja joogisektor”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööstuse muutuste nõuandekomisjon võttis arvamuse vastu 4. mail 2015.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 508. istungjärgul 27.–28. mail 2015 (27. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 151, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Järeldused

1.1.1. Suundumused

Kuni 2050. aastani jäävad peamiseks demograafilisteks suundumusteks elanikkonna kasv ja vananemine, linnastumine ja kasvav ebavõrdsus. 2050. aastaks suureneb maailma rahvaarv 9,1 miljardini, ületades 34 %-ga praeguse taseme. Peaaegu kogu juurdekasv toimub arengumaades. Linnastumine jätkub kiirenenud tempos ja ligikaudu 70 % maailma rahvastikust asub elama linnadesse (praegu on see võrdluseks 49 %). Et toime tulla selle tagajärjel kasvava nõudlusega, peab toiduainetööstus (arvestamata seejuures biokütuste tootmiseks kasutatavaid toiduaineid) suurenema 70 %⁽¹⁾.

1.1.2. Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse roll

Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse arengustrateegia tuleb välja töötada keskkonnas, mida iseloomustab nõrk majanduskasv, kahanenud loodusvarud, tooraine ja energia struktuurselt kõrged hinnad ning raskendatud juurdepääs kapitalile. Kõnealuse sektori konkurentsivõime keskne tegur on uuenduslikkus.

Selles kontekstis tuleb suunata sektorit nii, et ta suudaks toime tulla edasiste väljakutsetega. Käesoleva komitee arvamuse keskmes on peamised poliitikavaldkonnad, mida tuleb käsitleda ettevõtjasõbralikuma keskkonna loomiseks. Need valdkonnad peaksid võimaldama toiduaine- ja joogitööstuse jätkusuutlikku kasvu, uuenduslikkust ning töökohtade loomist, varustades samas tarbijaid ohutu, täisväärtusliku ja kvaliteetse ning taskukohase toiduga.

1.1.3. Nõudmine Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse sektoripõhise tööstuspoliitika järele

Komitee toetab kindlalt Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse sektoripõhist poliitikat, mis on kohandatud kõnealuse sektori erivajadustele. Komitee arvates on seda võimalik saavutada toiduainete tarneahela parema toimimise kõrgetasemelise foorumi volituste pikendamisega aastateks 2015–2019. Foorumi volitused lõppesid 2014. aasta 31. detsembril.

⁽¹⁾ http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/docs/expert_paper/How_to_Feed_the_World_in_2050.pdf

1.2. Soovitused

Komitee juhib Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi, Euroopa Ülemkogu ja liikmesriikide valitsuste tähelepanu Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse edasise arengu jaoks esmatähtsatele valdkondadele. Samuti juhib komitee tähelepanu algatustele ja meetmetele, mida peaksid võtma selles sektoris tegutsevad ettevõtted.

1.2.1. Edusammud siseturu väljakujundamisel

Euroopa Komisjon ja liikmesriigid peaksid tegutsema siseturu väljakujundamise nimel, et tagada kõnealuse sektori toodete vaba liikumine. See on ELi toiduaine- ja joogisektori ettevõtete konkurentsivõime parandamise eeltingimus, millega ei pea tingimata kaasnema täiendavate õigusaktide vastuvõtmine, vaid pigem kehtivate eeskirjade parem rakendamine.

Komisjon peaks kaardistama ja jälgima edusamme järgmistes valdkondades:

- käimasolev REFIT programm, mida juhib komisjon. See peaks kaasa aitama toiduainete siseturu väljakujundamisele, jätmata unarusse kehtivaid töötajate töötingimuste standardeid;
- hiljutine ÜPP reform, mida tuleb rakendada nii, et ei tekiks konkurentsimoonusi liikmesriikide vahel, vaid ergutataks säästvat tootmist;
- ELi „Apprentice Pledge” algatus. Selle rakendamiseks on vaja liikmesriikide täielikku toetust.

1.2.2. Hõlbustada rahvusvahelist kaubandust toiduainete ja jookidega

Komitee kordab 4. jaanuari 2010. aasta arvamuses „Kaubandus ja toiduga kindlustatus”⁽²⁾ väljendatud seisukohta, et toiduga kindlustatus peab jääma kõigi käimasolevate rahvusvaheliste kaubandusläbirääkimiste esmatähtsaks eesmärgiks.

ELi läbirääkimisstrateegiate eesmärk rahvusvahelisel tasandil peaks olema ELi ekspordile kehtestatud tariifide kaotamine ja kaubanduse hõlbustamine tänu rahvusvaheliselt tunnustatud standardite rakendamisele riikides, kus on suurimad võimalused kaubavahetuse laiendamiseks. Komisjon peaks

- taotlema soodsaid lahendusi olulistes ELi kaubanduslepingutes, mille üle peetakse läbirääkimisi (eelkõige USA, Jaapani ja Lõuna-Asia partneritega), kuna need võivad pakkuda ELi toiduaine- ja joogisektori ettevõtjatele märkimisväärsed eeliseid;
- jälgima kehtivate kaubanduslepingute rakendamist;
- taotlema kahe- ja mitmepoolsete lepingute paremat kooskõlastamist;
- tagama samaväärse kohtlemise tariifsete tõkete alandamise ja mittetariifsete tõkete kõrvaldamise küsimuses ning kehtivate ELi tarbija-, keskkonna- ja tervisekaitsestandardite järgimise.

Euroopa Komisjon peaks suurendama toetust VKEdele, et muuta nad atraktiivsemaks rahvusvahelisel tasandil. Avaliku sektori toetus on esmatähtis ka edaspidi, et

- luua kaubandustõkete kõrvaldamise abil soodsad eksporditingimused;
- hõlbustada juurdepääsu kaubanduse rahastamisele (ekspordikrediit ja kindlustus);

⁽²⁾ ELT C 255, 22.9.2010, lk 1.

- soodustada avaliku ja erasektori koostööl põhinevat ekspordi;
- koguda teavet kolmandates riikides kehtivate impordinõuete kohta ja edastada see VKEde esindusühendusele.

1.2.3. Toiduaine- ja joogisektori algatused, mille eesmärk on tugevdada inimressusse ja suurendada tööhõivet

Kõnealusel sektoril tuleks oma mainet oluliselt parandada, eelkõige noorte hulgas. Et rahuldada vajadust kvaliteetse töäjõudu järele, tuleks tagada:

- rohkem kvaliteetset ja sektoripõhist tööturuteavet kõigis liikmesriikides, et lahendada tööandjate ja võimalike töötajate vahelise asümmeetrilise teabe probleem ning määratleda ja parandada mis tahes ebakõlad, mis tulenevad oskuste mittevastavusest tööturu nõudlusele;
- kõrgkoolide õppekavade korrapärane valideerimine, kaasates sellesse protsessi toiduaine- või joogitööstuse esindajad, et säilitada kutseharidussektori asjakohasus;
- õpipoisiõppe programmid, mis on avatud kõigile toiduaine- ja joogisektori uutele töötajatele, mitte ainult noortele. Eriti oluline on kasutada ära tööle tagasipöörduvate naiste ja eakamate ametivahetusest huvitatud töötajate potentsiaal;
- asjakohased vahendid koolituse ja elukestva õppe jaoks, et tagada kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavus. Kõnealusel kontekstis on sotsiaaldialoog esmatähtis element.

Komitee innustab teadmis- ja innovaatikakogukonna loomist toiduaine- ja joogisektoris, kuna tegemist ei ole üksnes kohustusega suurendada investeringuid teadus- ja arendustegevusse 2020. aastaks, vaid ka panusega töökohtade ja majanduskasvu loomisesse.

Lõpetuseks rõhutab komitee järgmisi olulisi aspekte:

- Euroopa töötajate ja tarbijate õiguste kaitse;
- ILO põhistandardite täielik ja tõhus ratifitseerimine, rakendamine ja jõustamine;
- Euroopa kvaliteedistandardid toiduaine- ja joogisektoris.

1.2.4. Tagada jätkusuutlik toidutarneahel

Komitee kordab, et säästva tarbimise ja tootmise edendamine tihedas seoses ressursitõhusa Euroopa tegevuskava elluviimisega⁽³⁾ on igati kasulik, ning innustab liikmesriike rakendama neid poliitikameetmeid kõnealuse tegevuskava ja Euroopa poolaasta⁽⁴⁾ kaudu. Seega sooviks komitee näha tervikliku tegevuskava jätkusuutliku toidutarneahela väljakujundamiseks. Komitee kutsub komisjoni üles võtma vastu teatise teemal „Toidusüsteemide jätkusuutlikkus”.

Komitee peaks Milano maailmanäitusel jõuliselt tutvustama nii käesolevas kui ka muudes toitu käsitlevates ja viimastel kuudel valminud arvamustes esitatud soovitusi.

⁽³⁾ COM(2011) 571 final.

⁽⁴⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 6.

1.2.5. Toidu raiskamine

Komitee kordab asjaomasest arvamuses⁽⁵⁾ esile toodud vajadust määratleda ühiselt ja täielikult kooskõlastatud ELi meetodika, mille abil kvantifitseerida toidu raiskamist ja toidujäätmete teket, sh müümata jäänud toiduainete ringlussevõtt ja taaskasutamine. Siiski leiab komitee, et meetmeid tuleb võtta kohe, ootamata ära ELi ja maailma tasandil elluviidavate uurimisprojektide tulemusi. Need meetmed hõlmavad teadlikkuse tõstmist toidu raiskamise kohta kogu toiduahelas ning panuseid heade tavade arendamisse ja levitamisse.

Edasine tööstuspoliitika toiduaine- ja joogisektori jaoks peaks peegeldama tasakaalustatud lähenemisviisi ning pöörama tähelepanu toidu raiskamise vältimisele. Toidu raiskamise vältimiseks võetavad meetmed peaksid moodustama tervikliku lähenemisviisi, mis hõlmab kõiki etappe tootmisest tarbimiseni.

Samuti tuleks tähelepanelikult läbi vaadata maksupoliitika (käibemaks) ja kooskõlastada liikmesriikide meetmed, et hõlbustada annetusi toidupankadele, mis on üks võimalus vähendada toidu raiskamist.

1.2.6. Tarneahela head tavad

Komitee jätkab kultuurilise muutuse edendamist ärisuhetes, et tagada ausad kauplemistavad kogu toidutarneahela ulatuses, kooskõlas 9. mai 2013. aasta arvamusega⁽⁶⁾ ning tervitab nii jaemüüjate kui toiduainete ja jookide tootjate jõupingutusi vabatahtliku algatuse arendamisel ausate kauplemistavade edendamiseks toidutarneahelas (tarneahelaalgatus)⁽⁷⁾.

1.2.7. Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon

Toiduainesektori ees on suured väljakutsed, millega toime tulla piiratud investeringute juures teadus- ja arendustegevusse. Komitee on veendunud vajaduses seada teadus- ja arendustegevusele selged eesmärgid ning kaasata tööstus kui põhipartner nende eesmärkide määratlemiseks. Lisaks tulemuslikkusele ja vastuvõetavusele peaks innovatsioon komitee arvates põhinema eelkõige tarbijate ootustel.

1.2.8. VKEd toiduaine- ja joogisektoris

ELi õigusaktide nõuetekohasest järgimisest tulenevad kulud on VKEde jaoks eriti koormavad. Sageks muutunud ja ühtlustamise puudumine, näiteks määrgistusnõuete osas, raskendavad ja takistavad majanduskasvu. Komitee on seisukohal, et erilist tähelepanu tuleks pöörata VKEde erivajadustele, eelkõige halduskoormuse vähendamisele, kuid kutsub üles ettevaatlikkusele seoses VKEdele eelkõige toiduohutuse küsimuses tehtavate eranditega, kuna see võib avaldada negatiivset mõju ning VKEd turult eemaldada.

1.2.9. Komitee nõuab, et komisjon koostaks aruande, milles hinnatakse vajadust esitada andmed alkohoolsete jookide koostisosade ja tootumiselase teabe kohta.

⁽⁵⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 46.

⁽⁶⁾ Komitee arvamus teemal „Suurte jaemüügikettide ja toiduainete tarnijate kaubanduslikud suhted – praegune olukord”, mis avaldati Euroopa Liidu Teatajas ELT C 133, 9.5.2013, lk 16.

⁽⁷⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

2. Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse praegune olukord

2.1. Euroopa toiduaine- ja joogitööstus on ELi majanduse suurim töötlev sektor, mille aastakäive ületab triljon eurot ja mis annab tööd 4,25 miljonile inimesele ELis. See moodustab ka osa väärtusahelast, kus töötab kokku 32 miljonit inimest ja kus luuakse 7 % ELi SKPst. 99,1 % toiduaine- ja joogitööstuses tegutsevatest ettevõtetest on VKEd⁽⁸⁾.

2.2. Erainvesteeringute osakaal teadus- ja arendustegevusse moodustab 0,27 % sektori käibest. Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) 2012. aasta tulemustabel kinnitas eelmistel aastatel täheldatud suundumusi, eelkõige asjaolu, et erasektori teadus- ja arendustegevuse tase ELis on püsiv, kuid jääb siiski maha rahvusvahelisel tasandil⁽⁹⁾.

2.3. Toiduaine- ja joogitööstus töötleb 70 % ELi põllumajandustoodangust ning tagab ohutu, kvaliteetse ja täisväärtusliku toidu Euroopa tarbijatele.

2.4. 2012. aastal eksportis Euroopa kogu maailma toiduaineid ja jooke 86,2 miljardi euro ulatuses,⁽¹⁰⁾ olles seega suurim eksportija kõnealuses sektoris. Lisaks sellele oli ELi kaubandusbilansi ülejääk 2012. aastal rekordiline, ulatudes 23 miljardi euroni. Viimase 20 aasta jooksul on toiduainete ja jookidega kauplemine liikmesriikide vahel kolmekordistunud, ulatudes peaaegu 450 miljardi euroni⁽¹¹⁾.

2.5. Tegemist on majanduslikult sõltumatu ja kindla tööstussektoriga, mis on tugevalt esindatud kõigis liikmesriikides, panustades kahtlemata oluliselt Euroopa tootva tööstuse eesmärki suurendada oma osakaalu 20 %-ni SKPst, mille seadis Euroopa Komisjon strateegiat „Euroopa 2020” silmas pidades⁽¹²⁾. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kinnitab oma toetust ja kordab oma soovitusi täita kõnealune eesmärk, eelkõige selle kvalitatiivset aspekti silmas pidades⁽¹³⁾.

2.6. Olulistest konkurentsivõime näitajatest selgub siiski, et sektor võib varsti kaotada oma konkurentsieelise. Suurenenud ülemaailmse nõudluse taustal on ekspordi turuosa aasta-aastalt vähenenud (ekspordiväärtus 2012. aastal oli 16,1 % võrreldes 20,5 % 2002. aastal⁽¹⁴⁾.)

2.7. Komitee käesoleva omaalgatusliku arvamuse eesmärk on pöörata erilist tähelepanu toiduaine- ja joogisektorile, määratledes meetmed, mis on vajalikud sellise ebasoodsa arengu muutmiseks ning sektori konkurentsivõime suurendamiseks nii siseturul kui ka ülemaailmselt.

2.8. Tarbijatel on õigus saada tõest ja tasakaalustatud teavet alkoholoolsete jookide kohta, et langetada teadlikke otsuseid oma tarbimise kohta. Alkoholisisaldusest sõltumata peaksid kõik alkoholoolsed joogid kuuluma samade eeskirjade alla. Komitee nõuab, et komisjon koostaks viivitamatult aruande, mida määruse (EL) nr 1169/2011 alusel nõuti 2014. aasta detsembriks, andes hinnangu sellele, kas alkoholoolsete jookide suhtes tuleks tulevikus kohaldada toote koostisosade ja toitumislase teabe esitamise nõuet.

3. Jõupingutused tööstustegevuse suurendamiseks euroopas

3.1. Euroopa Liidu institutsioonide algatused

Konkurentsivõime nõukogu tunnistas panust, mida kõik tööstussektorid saavad anda Euroopa majandusse, ning julgustas komisjoni rakendama valdkondlikke algatusi⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ Allikas: Data and Trends of the European Food and Drink Industry 2013-2014.
http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽⁹⁾ Allikas: ELi tööstusliku teadus- ja arendustegevuse investeerimise tulemustabel 2012, Teadusuuringute Ühiskeskus ning teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat.

⁽¹⁰⁾ http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/publications/docs/20years/achievements-web_en.pdf

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/about/juncker-commission/docs/pg_et.pdf

⁽¹³⁾ Komitee arvamus ELT C 311, 12.9.2014, lk 47 Euroopa tööstuse taassünni kohta.

⁽¹⁴⁾ Allikas: UN Comtrade 2012.

⁽¹⁵⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=ET&f=ST%2017202%202013%20INIT>

Kohe pärast seda avaldas Euroopa Komisjon teatise „**Euroopa tööstuse taassünd**” (COM(2014) 14 final)⁽¹⁶⁾. Kaks kuud hiljem, 2014. aasta märtsis toimunud tippkohtumisel rõhutasid ELi riigipead ja valitsusjuhid „et Euroopal on vaja arendada oma tööstusbaasi, rõhutades, et selle saavutamiseks on tähtis stabiilne, arusaadav ja prognoositav reguleeriv raamistik, ning nõustusid sellega, et tööstuse konkurentsivõime problemaatikaga tuleb arvestada kõikides poliitikavaldkondades”⁽¹⁷⁾.

Samal ajal avaldas **toiduainete tarneahela toimimise parandamise kõrgetasemeline foorum**⁽¹⁸⁾, mille moodustas 2009. aastal Euroopa Komisjoni tööstuse ja ettevõtluse volinik, oma lõpparuande. Foorumi soovitusel tööstuspoliitika arendamiseks põllumajanduslikus toiduainesektoris võeti ühehäälselt⁽¹⁹⁾ vastu selle viimasel koosolekul, mis toimus 15. oktoobril 2014. Käesolevas komitee arvamuses on neid soovitusi arvesse võetud.

Komitee ootab nüüd innukalt võimalust anda oma panus Euroopa Komisjoni edasistesse algatustesse, osaledes mh käesoleval aastal Milano maailmanäitusel, kus ELi paviljoni keskne teema on toiduga kindlustatus. Samuti avaldatakse 2015. aasta oktoobriks uuring **ELi toiduaine- ja joogitööstuse konkurentsipositsiooni kohta**.

Komitee märgib samuti, et äsja ukсед avanud Milano maailmanäituse teemaks on „Planeedile toidu ja eluks vajaliku energia tagamine”. Euroopa Komisjon ergutab arutelu selle üle, kuidas teadus ja innovatsioon võivad anda panuse ülemaailmsesse toiduga kindlustatusse ja jätkusuutlikkusse. See kujutab endast komitee jaoks suurepäraselt võimalust esitada üldsusele arutamiseks oma vaated, mis tulenevad sellest ja teistest viimastel kuudel valminud toitu käsitlevatest arvamustest. Euroopa Komisjoni väljapanek maailmanäitusel on ideaalne koht, kus see arutelu võiks toimuda ühe või mitme sel eesmärgil korraldatud teabeseminari raames.

3.2. Toiduainete tootjad võtavad ühiseid otsuseid ametiühingutega

2014. aasta märtsis allkirjastasid FoodDrinkEurope ja EFFAT (**Euroopa Toidu-, Põllumajandus- ja Turismisektori Föderatsiooni** ametiühingud) ühisavalduse vajaduse kohta toiduaine- ja joogisektori valdkondliku poliitika järele Euroopa tasandil.

4. Peamised tegevussuunad: euroopa toiduaine- ja joogitööstuse sektoripõhise tööstuspoliitika kavandamine

4.1. Tegutsemine tõhusamalt toimiva toidutarneahela nimel toiduainete ja jookide ühtsel turul

4.1.1. ELi toidualased õigusaktid on väga suures osas ühtlustatud ja sektor saab märkimisväärset kasu siseturu pakutavatest võimalustest. Liikmesriikide vaheline kaubandus on viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt kasvanud ja ELi toiduaine- ja joogitööstuse toodangu osakaal selles on ligikaudu 20 %. Ent ettevõtjad teatavad siiani erinevustest toidustandardeid käsitlevate ELi õigusaktide tõlgendamisel ja rakendamisel. Suurem integreerimine avaks uusi võimalusi majanduskasvuks⁽²⁰⁾.

Suhete parandamine toidutarneahelas on esmatähtis ka konkurentsivõimelise toiduaine- ja joogisektori tagamiseks⁽²¹⁾.

4.1.2. Euroopa Komisjoni töö Euroopa tarneahelaalgatuse⁽²²⁾ tõhususe kontrollimisel ning eeskirjade jõustamisel riiklikul tasandil on erakordselt suur⁽²³⁾. Tarneahelaalgatus on oluline vabatahtlik ühisalgatus, mis on loodud kogu toidutarneahelat esindavate sidusrühmade organisatsioonide poolt. See tagab mehhanismi ärisuhete parandamiseks asjaomaste sidusrühmade vahel ning ärisuhetes esilekerkivate probleemide lahendamiseks.

⁽¹⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:52014DC0014>

⁽¹⁷⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=ET&t=PDF&gc=true&sc=false&f=AD%201%202014%20INIT>

⁽¹⁸⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:210:0004:0005:ET:PDF>

⁽¹⁹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1139_en.htm

⁽²⁰⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014SC0014>

⁽²¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus ELT C 133, 9.5.2013, lk 16.

⁽²²⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

⁽²³⁾ COM(2014) 472.

4.2. Jätkusuutliku tööhõive ja tootlikkuse edendamine

4.2.1. Püüdes suurendada tööjõu oskusi asjaomases sektoris esitasid EFFAT ja FoodDrinkEurope 2013. aastal ühisaruande, milles toodi esile need meetmed koolituse ja kvalifikatsiooni tõstmise valdkonnas, mis on vajalikud tööturu väljakutsetega toimetulekuks⁽²⁴⁾.

4.2.2. Nad käivitasid ka toiduaine- ja joogitööstuse õpipoisiõppe programmi (Youth Apprenticeship Pledge)⁽²⁵⁾, mille eesmärk on hõlbustada kvaliteetsete praktikakohtade loomist toiduaine- ja joogitööstuse ettevõtetes kogu Euroopas, eelkõige VKEdes.

4.3. Rahvusvahelise kaubanduse tõhustamine

4.3.1. Tänu positiivsele kaubandusbilansile, mis 2012. aastal ulatus 23 miljardi euroni, on EL endiselt maailma suurim toiduainete ja jookide eksportija, vaatamata kahanevale turuosale ülemaailmses toiduainete ja jookide kaubanduses. Seevastu on sellised riigid nagu Hiina ja Brasiilia viimastel aastatel pidevalt suurendanud oma ekspordi turuosa⁽²⁶⁾.

4.3.2. Kuigi üldiselt tunnistatakse toiduga kindlustatuse ülima tähtsust⁽²⁷⁾, on ekspordi kasv üks peamisi majanduskasvu allikad mis tahes sektoris. Arvestades jõukama elanikkonna osakaalu suurenemist tärkava turumajandusega riikides, tuleks tööstusele tagada asjaomased vahendid, et toime tulla maailma tasandil kasvava nõudlusega.

4.3.3. WTO raames sõlmitud mõistlik mitmepoolne kokkulepe oleks olnud kõige tõhusam lahendus turgude avamiseks, kuid üksteisele järgnenud läbirääkimisvoorudel ei õnnestunud sõlmida laiaulatuslikku kokkulepet.

4.3.4. Kahepoolsete kaubandustehingute tähtsus on seega oluliselt kasvanud, andes häid tulemusi Euroopa tööstuses üldiselt ning eelkõige toiduaine- ja joogisektoris. Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse (TTIP) üle peetavatel läbirääkimistel tuleks käsitleda nii tariifsete kui ka mittetariifsete tõkete küsimust, rõhutades Euroopa toiduaine- ja joogitööstuse toodete samaväärse kohtlemise nõuet. Samas ei tohiks mingil juhul ohtu seada Euroopa tarbijate huve. Läbirääkimistulemused peaksid andma olulist kasu Euroopa põllumajandus- ja toiduainetetööstusele⁽²⁸⁾.

4.3.5. ELi edendamispoliitika on hea vahend, et kasutada ära Euroopa põllumajandusliku toidutööstuse toodete head mainet kogu maailmas ning teavitada Euroopa toiduainete põhiomadustest.

4.4. Panustada säästvasse tootmisse ja tarbimisse

4.4.1. Komitee 2012. aasta arvamuses⁽²⁹⁾ on öeldud järgmist: „Säästev tarbimine ja tootmine tähendab selliste teenuste ja toodete kasutamist, mis hõlmavad suuremat väärtust ja kasutavad vähem loodusvarasid, ning see põhimõte on ressursitõhususe suurendamisele ja rohelise majanduse edendamisele suunatud strateegiate keskmes”.

4.4.2. Euroopa toiduaine- ja joogitööstus sõltub juurdepääsust sellise põllumajandusliku tooraine piisavale kogusele, mis vastab teatud kvaliteedinõuetele ning millel on konkurentsivõimelised hinnad.

4.4.3. Üks põhiväljakutse on toidujäätmed: Euroopa toidutarneahelas läheb igal aastal raisku ligikaudu 90 miljonit tonni toitu. Toidu raiskamine tähendab ka toiduainete tootmiseks kasutatud toorainete, sh vee, väetiste ja kütuse raiskamist. Mitme võtmetähtsusega algatuse põhjal on sündinud arvukaid partnerlusi asjaomaste sidusrühmade vahel, sh kampaania „Every Crumb Counts” (iga toiduraas loeb) ning abivahendite komplekti avaldamine sektori jaoks. 2013. aastal vastuvõetud komitee aramus toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise kohta andis ülevaate asjaomastest probleemidest ja võimalikest lahendustest (NAT/570).

⁽²⁴⁾ <http://www.effat.org/en/node/10599>

⁽²⁵⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/alliance/fooddrink-europe-effat-pledge_en.pdf

⁽²⁶⁾ http://www.fooddrink-europe.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽²⁷⁾ ELT C 255, 22.9.2010, lk 1–9.

⁽²⁸⁾ See Copa-Cogeca and FoodDrinkEurope joint position

<http://www.fooddrink-europe.eu/news/statement/agri-food-chain-reps-call-on-negotiators-to-resolve-non-tariff-measures-in/>

⁽²⁹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 6–11.

4.4.4. Euroopa Komisjon soovitas käsitleda toiduainesektorit ressursitõhususe suurendamise prioriteetse valdkonnana ning viis läbi põhjaliku konsulteerimise Euroopa toidusüsteemi jätkusuutlikkuse teemal ⁽³⁰⁾.

4.4.5. Säästlikkust tuleks käsitleda laiemast perspektiivist, keskendudes seejuures mitte üksnes keskkonnasäästlikkusele, vaid hõlmates ka jätkusuutlikkuse sotsiaalse ja majandusliku aspekti. Seda seisukohta väljendati ühisdeklaratsioonis, mille võtsid vastu 11 toidutarneahelat esindavat organisatsiooni kõrgetasemelise foorumi raames ⁽³¹⁾.

4.5. Innovatiivse liidu tugevdamine

4.5.1. Investeeringute tase teadus- ja arendustegevusse ELi toiduaine- ja joogisektoris on madal võrreldes teiste tootmissektorite ning muude toiduaine- ja joogitööstuse ettevõtetega maailmas ⁽³²⁾.

4.5.2. Teadmis- ja innovaatikakogukondi toiduaine- ja joogisektoris tuleb innustada ja toetada. Teadmis- ja innovaatikakogukondadel on pikaajaline perspektiiv 7–15 aastaks, kuid neil tuleb saavutada ka mõned eesmärgid lühikeses ja keskpikas perspektiivis, sh esmatähtis ülesanne suurendada investeringuid teadus- ja arendustegevusse 2020. aastaks ning panustada töökohtade ja majanduskasvu loomisesse.

Toiduaine- ja joogisektori ettevõtjatel on lõputuid probleeme uuenduslike toodete ja protsesside juurutamisel. VKEd kannatavad enim oma väiksuse ja vahendite piiratuse käes ning vajaliku juhtimisoskuse, kogemuste ja strateegilise nägemuse puudumise tõttu. Lubade andmise menetlusi uute toodete turuleviimiseks tuleb kiirendada, järgides samas ettevaatuspõhimõtet, lubades turule ainult tarbijate tervisele ohutuid tooteid.

4.6. Halduskoormuse vähendamine eelkõige VKEde jaoks

4.6.1. Eelkõige VKEdele tekitab probleeme selliste struktuuride levik, mis toovad endaga kaasa tarbetu halduskoormuse. VKEdele on võtmeroll kõnealuse sektori konkurentsivõime jaoks ning seetõttu tuleb neile pöörata erilist tähelepanu, tagades seejuures toiduainete ohutuse ning töötajate ja tarbijate õiguste sama taseme.

4.6.2. Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi kontekstis astus komisjon olulise sammu, tagamaks seda, et ELi õigusaktid on ettevõtjasõbralikud ning parandavad konkurentsivõimet ⁽³³⁾.

Brüssel, 27. mai 2015

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽³⁰⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/food.htm>

⁽³¹⁾ 7. märtsi 2014. aasta ühisdeklaratsioon „Meetmed Euroopa toidutarneahela jätkusuutlikkuse suurendamiseks”
<http://www.fooddrinkurope.eu/news/press-release/europes-food-chain-partners-working-towards-more-sustainable-food-systems/>

⁽³²⁾ Vt joonealune märkus 15.

⁽³³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-682_en.htm